

Erkki Tuomioja

Historiapolitiikka ja historioitsijat konfliktien aiheuttajina ja ratkaisijoina

Paasikivi Seura 6.10. 2015

Elämme kasvavassa määrin historiatonta aikaa, mikä tarkoittaa sitä että ihmisten tietoisuus ja ymmärrys siitä mistä ja miten olemme tulleet siihen missä tänään olemme, on paremminkin vähenemässä kuin kasvamassa. Sen yksi seuraus on se, että tämän tietoisuuden puute vaikeuttaa myös tulevaisuuden näkemistä ja haltuunottoa ja ruokkii joidenkin postmoderniksi nimittää tässä- ja nyt lyhytjänteisyyttä.

Väite että historiaa tuntemattomat ovat tuomittuja sitä toistamaan voi olla totta tai ei, mutta tietämättömyys lisää mahdollisuuksia joutua historian vangiksi ja sitä väärinkäyttävien poliitikkojen pyrkimysten välikappaleiksi.

Historian ja politiikan välillä on aina ollut monia yhteyksiä, vaikka ei aina tiedostettuja. Nämä yhteydet ja historian käyttö – ja väärinkäyttö – politiikassa ovat paljon vanhempaa perua kuin käsite historiapolitiikkaa, josta ei yhtä yleisesti hyväksyttyä määritelmää ole vielä olemassa.

Tietyn ensisijaisuuden voi kuitenkin antaa Saksalle jonne historiapolitiikan käsitteelliset juuret ulottuvat. Kun Saksan liittotasavallassa 1980-luvulla alettiin ruotia kansakunnan vaikeaa suhdetta viime sen viime vuosisadan juutalaisten tuhoamiseen huipentuneeseen kammottavaan historiaan, tuli julkisesta historiakeskustelusta tärkeä henkis-moraalisen tilinteon foorumi. Tässä kesällä 1986 syntyneessä ”historikerstreitissa” Jürgen Habermas käytti termiä '*Geschichtspolitik*' viitatessaan konservatiiveina pitämiinsä historioitsijoihin. Nämä olivat Habermasin mukaan käyttäneet ammattitaitoaan ja asemaansa poliittisiin tarkoituksiin, pyrkiessään selittämään natsi-Saksan jonkinlaisena ”aasialaisena tekona”, joka oli seurausta Stalinin vainoista eikä sitä myöten osa ”normaalin” Saksan historiaa.

Habermasin mukaan historiapoliittinen tutkimus pureutuu julkisiin historiadebatteihin ja on kiinnostunut kaikesta siitä, mitä kuvaamaan on kehitetty käsite *vergangenheitsbewältigung*. Suomeksi se kääntyy helposti menneisyydenhallinnaksi. Se ei suinkaan tarkoita yritystä manipuloida menneisyyttä vaan paremminkin sitä, että menneisyys kohdataan avoimesti ja yritetään tulla sen kanssa toimeen. Tässä katsannossa Saksa on suorastaan esikuvallisesti onnistunut vaikeassa tilinteossaan haastavan menneisyytensä kanssa.

Lista sellaisista maista jotka olisivat yltäneet lähellekään samaa on huomattavan lyhyt, verrattuna listaan niistä maista, joissa siihen ei ole kyetty tai jossa yrityksetkin siihen on kokonaan torjuttu. Myönteinen esimerkki voisi olla apartheidin jälkeinen Etelä-Afrikka totuuskomissioineen. Mutta tilanne on tyystin toinen jo Saksan historian isolta osin jakaneessa Itävallassa joka on amerikkalaisen viihdeteollisuuden (*Sound of Music*) avustuksella kyennyt tekemään itsestään kansallissosialismin uhrin ja välttämään tilintekoa menneisyytensä kanssa.

Huonojen ja jopa pelottavien esimerkkien lista on pitkä. Japani ja Serbia ovat tässä suhteessa ensimmäisten joukossa mieleen nousevia maita, puhumattakaan Venäjistä joka tässä suhteessa on epäilyksettä ongelmallisinta tapaus. Tämä tietenkin korostuu, kun kyseessä on suurvalta, jonka historiakäsitykset voivat suoraan heijastua sen ulkosuhteisiin. Venäjän autoritaarisessa ja tiedonvälityksen ja kansalaisyhteiskunnan vapautta rajoittavassa ilmapiirissä se on myös johtanut siihen, että riippumaton ja kriittinen historiantutkimus ja sitä harjoittavat historioitsijat ovat voineet kohdata painostusta ja suorastaan fyysisiä uhkauksia.

Vielä neljä vuotta sitten totesin Tallinnassa pitämässäni esitelmässä, miten “kuva historiankäsittelystä Venäjällä ei ole yksiselitteisen masentava. Lopullinen ja avoin tunnustus sille että Neuvostoliito oli vastuussa Katynin joukkomurhasta ja Venäjän johdon valmius kunnioittaa Stalinin rikosten uhreja yhteisessä muistotilaisuudessa Puolan johtajien kanssa, oli todellinen läpimurto rajat ylittävän historiallisen ymmärryksen rakentamisessa, joka siinä yhteydessä tapahtuneen mm Puolan presidentin hengen vieneen traagisen lento-onnettomuuden vuoksi muodostui vieläkin voimakkaammaksi sovinnonteon välineeksi.”

Nyt neljä vuotta myöhemmin olemme jälleen voineet ikäväksemme havaita, miten Venäjän valtion edustajat ovat uudelleen nostattaneet vastakkaiset historiantulkinnat valtioiden välisen erimielisyyden kohteeksi.

On kuitenkin jatkettava, etteivät suinkaan kaikki liberaaleina demokratioina pitämämme maat huomautuksitta läpäise kriittistä tarkastelua. Näin voi todeta Iso-Britanniasta, Ranskasta ja yleensäkin entisistä siirtomaavaltioista, joilla on edelleen vaikeuksia käsitellä avoimesti esim. Kenian ja Algerian siirtomaasotien synkimpiä vaiheita. Samaan hengenvetoon on silti todettava, ettei tämä kuitenkaan ole rajoittanut revisionistisen ja kriittisen historiantutkimuksen vapautta samalla tavoin, kuin aktiivisimmin historiankieltävissä valtioissa on käynyt.

Entä miten tulee arvioida historiapolitiikkaa Suomessa?

Historia on ollut keskeisessä roolissa kun Suomen kansallista tietoisuutta ja valtiollisia instituutioita rakennettiin 1800-luvulla. Vastauksena sortokauden venäläistämisyrittämyksiin 1800-luvun lopulla myös historioitsijat mobilisoitiin todistamaan kuinka keisari Aleksanteri I nosti Porvoon valtiopäivillä v. 1809 Suomen kansankuntien joukkoon ja sitoutui kunnioittamaan Suomen lakeja ja autonomiaa.

Historioitsijat ryhtyivät aktiiviseksi osapuoleksi kiistassa, jonka ydinkysymys oli tulkinta siitä mitä Porvoossa oikein tapahtui; eli tunnustettiin Suomi valtioksi jo vuonna 1809 vai oliko kyse siitä että silloin pantiin n alulle kehitys, joka vähitellen johti vuosisadan kuluessa siihen että Suomi sai erillisen valtion piirteet omine senaateineen, valtiopäivineen ja jopa omina rahayksikköineen.

Kun J.V. Snellmania vuonna 1861 varomattomasti kirjoitti miten Suomi ei vuonna 1809 vielä ollut valtio, mutta kehittyi sittemmin sellaiseksi kiirehtivät nationalistit ojentamaan häntä väärinymmärryksestä joka kaivoi maata suomalaisten käyttämiltä historiallisilta ja oikeudellisilta

argumenteilta. Snellman ei toistanut hairahdustaan ja suomalaisten historioitsijoiden valtavirran näkemys kanonisoitiin historialliseksi totuudeksi, jota vasta 1900-luvun loppupuolella on voitu kyseenalaistaa ja osoittaa ymmärrystä sille, että venäläisilläkin saattoi olla päteviä argumentteja kritisoida autonomiataistelussa käytettyjä suomalais-nationalistisia tulkintoja.

Myös itsenäistyneessä Suomessa historioitsijoita tarvittiin sotien välisenä aikana ja sotien aikana antamaan tukea nationalistisille Suur-Suomi pyrkimyksille. Sotien jälkeen historioitsijoita tarvittiin propagoimaan teesiä Suomen Saksasta riippumattomasta erillissodasta Neuvostoliittoa vastaan ja selittämään Suomen jatkosotaan joutumisen ns. ajopuuteorian merkeissä. Ei kuitenkaan kestänyt kauaa kun nuoremmat tutkijapolvet jo upottivat ajopuun eikä Suomen sota-ajan politiikan osalta ole faktojen ja tuskin tulkintojenkaan osalta aihetta historiasotiin. Herkkyyksiä on kuitenkin paljon jäljellä, kuten jotkut suomalaisreaktiot esim. Henrik Arnstadin Ruotsin sodanaikaisen ulkoministerin Christian Güntherin elämäkerrassa esittämiin Suomen Saksa-suhteen läheisyyttä koskeviin kommentteihin.

Kylmän sodan aikana turvaututtiin Suomessa Neuvostoliiton varjossa käyttökelpoisiin historiallisiin narratiiveihin. Tällainen oli esim. Urho Kekkosen käyttämä Lenin roolin henkilöittäminen ja ylikorostaminen Suomen itsenäisyyden tunnustamisessa. Vaikka laskelmoiva Kekkonen varmasti ties mitä teki niin sitä eivät välttämättä tienneet kaikki hänen perässähihtäjänsä, jotka saattoivat nielaista sellaisenaan yksinkertaistetun tulkinnan Suomen itsenäisyydestä Leninin lahjana.

Vuoden 1918 sisällissota jätti syvät haavat suomalaiseen yhteiskuntaan, joita sodan muisteleminen vielä pitkään ylläpiti. Historioitsijat eivät myöskään puolin ja toisin näiden haavojen lääkitsemistä edistäneet, usein suorastaan päinvastoin. Kaunokirjallisuudessa Väinö Linna 40 vuotta ja historiantarkoituksessa Jaakko Paavolainen 50 vuotta tapahtumien jälkeen osaltaan vauhdittivat ymmärrystä ja sovintoa ja sitä, että näitäkin tapahtumia on voitu jo pitkään tarkastella ilman että sisällissotaan liittyviä tulkintoja ja kannanottoja on enää millään mielekkeellä tavalla liittää tämän ajan suomalaisia koskettaviin yhteiskunnallisiin kysymyksiin tai osapuolijakoihin.

Se mitä Suomessa vuonna 1918 tapahtui ei ollut silloisessa eikä myöhemmässäkään maailmassa ainutlaatuista. Onneksi maailmaan on vähitellen syntynyt ja vahvistunut yhteisvastuuta korostava ajattelutapa joka velvoittaa puuttumaan kaikkiin ihmisoikeusrikkomuksiin ja sotarikoksiin. On perustettu uusi kansainvälinen rikostuomioistuin jonka tehtävänä on tarvittaessa käsitellä kaikki tällaiset tapahtumat ja varmistaa se, ettei kukaan tällaisiin rikkomuksiin syylistynyt enää minkään maan oikeusjärjestelmän laiminlyöntien ja toimintakyvyttömyyden vuoksi voi vapautua oikeudellisesta vastuusta. Kun siis luemme uutisia Ruandasta, Srebrenicasta, Tshetsheniasta, Syyriasta tai Darfurista ja otamme kansainvälisen yhteisön vastuullisina jäsenenä kantaa näihin tapahtumiin ja tilanteisiin emme voi olla näkemättä yhtäläisyyksiä siihen, mitä Suomessa 90 vuotta sitten tapahtui. Joudumme tarkastelemaan nyt myös omaa historiaamme yleisinhimillisten ja velvoittavien kriteereiden valossa.

Meillä ei Suomessa ole kuitenkaan aihetta syyllisten etsimiseen tai tuomitsemiseen, ei liioin keinotekoisii anteeksipyyntöihin ja anteeksiantoihin. Se mitä edelleen tarvitsemme on oikeata tietoa tapahtumista ja tämän tiedon tunnetuksi tekemistä. Vielä enemmän tarvitsemme tietoihin ja inhimillisiin arvoihin pohjautuvaa yhteistä ymmärrystä. Ja ennen kaikkea tarvitsemme sitoutumista siihen, että teemme kaikkemme etteivät vuoden 1918 kaltaiset tapahtumat voi enää missään päin maailmaa toistua ja jatkua ilman, että niihin puututaan kaikin käytettävissä olevin inhimillistä kärsimystä vähentävin toimin.

Kylmän sodan kausi ja Suomen YVA-suhde Neuvostoliittoon ns. suomettumisilmiöineen ja sen päätyminen ovat molemmat tuottaneet uusia historiatulkintojen avauksia ja myös värikkäitä yksittäisiä ulostuloja ja sellaisia käsitteitä kuten ”rähmälläänolo”, mutta eivät silti ole synnyttäneet mitään pysyvämpiä historiantutkijoiden koulukuntien vastakkainasetteluja. Toki näistä ja muistakin historiamme vaiheista käydään edelleen keskustelua ja väittelyäkin, mutta niissä osapuolina ovat yleensä muut kuin historioitsijat.

Suomi on harvoja maita maailmassa joka ei ole kohta satavuotisen itsenäisyytensä aikana läpikäynyt äkillisiä tai väkivaltaisia vallansiirtoja. Toki itsenäisyyden kautta on tarkasteltu joskus kolmen tasavallan periodijaolla, joista ensimmäinen kattaa vuodet 1917-1944, toinen 1944-1989 ja kolmas sen jälkeisen ajan. Se on huomiota herättävä tapa kuvata sekä Suomen ulkoisessa asemassa että yhteiskunnallisten toimijoiden suhteellisessa vaikutusvallassa tapahtuneita muutoksia mutta samalla siinä suhteessa harhaanjohtava koska nämä siirtymät eivät ole perustuneet perustuslaillisiin tai vallankumouksellisiin muutoksiin.

Meillä ei ole myöskään enää jatkosodan päättymistä seurannutta lyhyttä kautta lukuun ottamatta ollut historiankirjojen tai muunkaan kirjallisuuden poliittista sensurointia, eikä se tuolloinkaan perustunut uuteen lainsäädäntöön vaan enemmän tai vähemmän vapaaehtoiseen itesesensuuriin jonka ensisijainen kohde oli sodanaikainen propagandamateriaali. Mutta melkein kaikki edeltäneestä menneisyydestä kertova arkistomateriaali säilyi arkistoissa ja kirjastojen kellareissa. Merkittävämmäksi arkistoaineiston katoamiseksi jäi lopulta sotilastiedustelun arkiston siirto Ruotsiin syyskuussa 1944, josta se kulkeutui eteenpäin kauaskin länteen turvaten samalla muutamien korkeimpien entisten tiedustelu-upseereiden toimeentulon. Vain pieni osa aineistosta on palautunut Suomeen.

Suomi on ollut onnekas siinä, että meillä ei ole ollut sellaisia vallanvaihdoksia jotka muualla ovat johtaneet puhdistuksiin ja historian uudelleenkirjoittamiseen. Kun diktaattorit ja diktatuurit kaatuvat on ymmärrettävää ja ehkä tarpeellistakin että niiden kunniaksi pystytetyt patsaat ja monumentit myös kirjaimellisesti kaadetaan. Kaikki vallanvaihdokset ovat merkinneet myös edellisten vallanpitäjien virkailijoiden ja kannattajien toimien tarkastamista sen suhteen, ovatko he osaltaan mahdollisesti myös henkilökohtaisesti vastuussa edellisen hallinnon aikana tehtyihin rikoksiin. Tätä on tehty hyvin erilaisin tavoin, turvautumalla niin summittaisiin teloituksiin ja

näyttösoikeudenkäynteihin kuin parhaissa tapauksissa huolellisiin ja pitkiin oikeudellisiin prosesseihin ja totuuskomissioihin.

Kommunistiset ja fasistiset vallanottajat ovat yleensä käyttäneet edellisiä, demokratiaan siirryttäessä on yleensä ainakin pyritty parempaan. Vaikeuksista kertovat monet vaikeat tilanteet joita olemme voineet keski- ja Itä-Euroopan entisissä kommunistimaissa seurata. Vallanvaihdokset työllistävät melkein aina myös historioitsijoita. Historioitsijoiden on tällaisissa tilanteissa oltava valmiita antamaan tietonsa, osaamisensa ja tutkimustuloksensa niiden käyttöön, jotka ovat näistä vallansiirtoon liittyvistä selvitysprosesseista vastaavat.

Samalla on tärkeätä, että historioitsijat eivät liittyisi tällaisiin institutionaalsiin prosesseihin sellaisella tavalla joka asettaisi heidät epäsuorastikaan minkäänlaiseen tuomarin rooliin. Tuomitsemisen jättäminen historialle on erittäin hyvä ohje, mutta historian ja historioitsijoiden antamilla tuomioilla ei tule olla mitään suoraa yhteyttä tai riippuvuussuhdetta mihinkään oikeudellisiin prosesseihin.

Mikään vallanvaihdos ei voi eikä saa, täysin kaadetun hallinnon julmuudesta ja rikollisuusasteesta riippumatta, tarkoittaa historian hävittämistä. Kulttuuria kunnioittava ja historiaa ymmärtävä kansakunta ei myöskään hävitä kaikkia *ancien regimen* jättämiä hyvin konkreettisten jäänteitä ja monumentteja. Vastenmielisistä ja pahoista ajoista kertovat monumentit kuuluvat nekin historiaan ja ajan myötä tällaiset historialliset reliktit eivät enää häiritse tulevia sukupolvia, vaan toimivat sellaisina tärkeinä muistutuksina menneestä jotka auttavat historian ymmärtämiseen. Kenenkään mieleen ei esim. tulisi vaatia Rooman colosseumin purkamista siksi, että siellä kidutettiin ja tapettiin ihmisiä gladiaattori kisoissa.

Kunnioittava suhtautuminen tällaisiin reliikkeihin on erityisen tarpeen silloin, kun ne mielipiteitä jakavinakin edelleen merkitsevät jollekin väestöryhmälle tärkeätä muistamista. Sodissa kaatuneiden muistomerkkeihin osataan nykyisin jo suhtautua kaikkialla kunnioittavasti ja rajoista riippumatta pitää niistä asianmukaista huolta, kuten Suomessa ja Venäjän lähialueilla puolin ja toisin tehdään.

Arvoisat kuulijat,

Mikä sitten on oikea politiikan ja poliitikkojen rooli suhteessa historiaan? On kenties helpompi aloittaa toteamalla, millainen sen EI ainakaan tulisi olla. Historiallisista totuuksista ja tulkinnoista ei tule tehdä lainsäädäntökysymyksiä. Siksi en ole koskaan pitänyt hyvänä enkä tarpeellisena holokaustin kieltämisen kriminalisointia. Keskitysleirien väheksyjät ja systemaattisen juutalaisten ja muiden alempiarvoiseksi nimettyjen ihmisten tuhoamisen kieltäjät tekevät ovat anti-semitisteja ja usein hyvin läheisessä suhteessa rasistiseen ja fasistiseen ideologiaan ja politiikkaan ja tätä varten on olemassa riittävästi kiihotuksen kieltävää lainsäädäntöä ilman, että lainsäädäntöä täytyy laajentaa käsittelemään erikseen sitä miten historiaa on opetettava ja tulkittava,

Ja vaikka pidän nykyisen Turkin edelleen osoittamaa kykenemättömyyttä riittävän avoimesti käsitellä sata vuotta sitten Ottomaanien valtakunnassa jopa yli miljoonan armenialaisen hengen vaatinutta joukkotuhoa valitettavana, en kuitenkaan pidä hyvänä sitä että parlamentit tekevät asiasta julkilausumia, puhumattakaan siitä että säätäisivät lakeja siitä miten tätä joukkotuhoa tulisi käsitellä ja mitä nimitystä siitä käyttää.

Niin toivottavaa kuin onkin, että poliitikoille olisi riittävästi tietoa ja ymmärrystä puhua ja käsitellä historiallisia aiheita, ei heidän tule tehdä sitä lainsäädäntöön turvautumalla. Se mitä heidän tulee tehdä on pitää huoli siitä, että historiallinen tutkimustyö on riittävästi resursoitua ja että sitä voidaan harjoittaa ilman valtiollista ohjausta. Se ei tarkoita etteikö politiikka voi myös identifioida asioita ja kohteita, joissa tutkimusta tarvitaan eikä sitä, etteikö tätä varten voida perustaa ja rahoittaa erillisiä tutkimusprojekteja, kuten Suomessa on tehty vuosien 1914-1922 kattavan sotaturmat-henkkeen merkeissä.

Politiikkojen asiana on myös pitää huoli siitä että historioitsijalla on rajoittamaton ja avoin pääsy kaikkiin historiallisiin arkistoihin, asiakirjoihin ja muuhun lähdeaineistoon. Niin paljon asioita kuin nykyisin direktiivein tai kansainvälisin sopimuksin säädelläänkin, ei ole olemassa mitään sitovia ohjeita arkistolähteiden avoimuudesta ja käytettävyydestä. En kuitenkaan ensimmäiseksi pyytäisi apuun EU:ta, sillä se ei omissa toimissaan ole todellakaan ollut mikään avoimuuden edelläkävijä. On olemassa kuitenkin kansainvälinen arkistoneuvosto jonka parikymmentä vuotta sitten hyväksymät suositukset arkistonhoitajien eettisiksi säännöiksi ovat kuitenkin hyvä alku jonka periaatteita voidaan soveltaa myös arkistojen kansainvälisessä yhteistyössä jossa kahdenvälisilläkin sopimuksilla voidaan avoimuutta edistää. Samalla on muistettava että avoimuuden toinen puoli on varmistaa riittävä ja perusteltu yksityisyyden suoja.

Entä sitten historioitsijoiden vastuu ja rooli? Valitettavasti ei ole mitään joka ennalta poistaisi sen mahdollisuuden että he ovat aivan yhtä lailla kuin mikä tahansa muukin ammattiryhmä väärinkäyttäisivät tietoaan ja osaamistaan. Historian moninainen väärinkäyttö konfliktien synnyttämiseen, ylläpitämiseen ja kärjistämiseen ei olisi nykyisessä laajuudessaan mahdollista elleivät myös historioitsijat turhan usein olisi siihen aloitteellisia, tai ainakin sen käyttöön sopeutuneita.

Esimerkkejä historian tulkintojen osuudesta konflikteissa on riittämiin, eikä Turkin ja Armenian erimielisyydet vuoden 1915 tapahtumien tulkinnasta ole suinkaan pahimmasta päästä. Erityisen kipeä lähimenneisyyden muistot ovat vallanvaihdoksia kokeneissa maissa keski- ja Itä-Euroopassa. Tulevaisuuteen suuntautuvan historian haaste on näissä maissa erityisen suuri: mikäli menneisyyden traumoja kyetään avoimella ja rehellisellä tavalla työstämään, historialla voi olla suorastaan terapeuttinen vaikutus, kun kansallisen identiteetin sirpaleita kootaan yhteen.

Helppoa se ei ole. Winston Churchillin nimiin on jäänyt häntäkin vanhempi toteamus siitä, että ”Balkanilla tuotetaan enemmän historiaa kuin siellä kyetään kuluttamaan”. Ainakin sitä riittää

edelleen rajat ylittävien historiasotien polttoaineeksi, kuten kiistelyyn Kroatian ja Serbian välillä tai Serbian Kosovo suhdetta edelleen myrkyttävän Ločnicin vuoden 1386 taistelun myyttiin. Kaukoidässä Kiinan ja Korean suhteet Japaniin ovat myös paljolti jääneet Japanin imperialismin kauden käsittelyn eräänlaiseksi panttivangiksi.

Esimerkkien luettelointia voisi jatkaa pitkään. Voimme hyvin perustein arvostella näitä maita ja niiden johtajia sekä niitä historioitsijoita jotka asettautuvat nationalistisen ja konfrontaatiohakuisen historiankäytön palvelukseen. Tällaiset historioitsijat ovat kuitenkin vähemmistö, mutta kenen tahansa historiantutkijan töitä voidaan myös lainata ja käyttää väärin. Siten on äärimmäisen tärkeätä on pyrkiä dialogiin kaikkien tutkijoina esiintyvien historioitsijoiden kesken tavoitteena rohkaista ja tukea mahdollisuuksia riippumattomaan ja kriittiseen rajat ylittävään historiantutkimukseen niin, että historioitsijat voisivat toimia myös konfliktien ehkäisijöinä ja ratkaisijoina.

Tämä on teema josta olen jo pitkään puhunut historioitsijoiden, diplomaattien ja poliitikkojen kanssa Suomessa ja lukuisissa muissa maissa. Olen ilahtunut siitä miten laajalti ajatus historioitsijoiden aktiivisesta ja systemaattisesta kansainvälisestä yhteistyöstä konfliktien ratkaisemisessa ja rauhanvälityksessä on otettu kaikkialla positiivisesti vastaan.

Tästä rohkaistuneena kutsuttiin viime kesäkuussa laaja joukko suomalaisia historioitsijoita koolle keskustelemaan teemasta . Keskustelujen päätteeksi päätettiin perustaa Historioitsijat ilman rajoja Suomessa-niminen yhdistys.

Sääntöjensä mukaan yhdistyksen tarkoituksena on osana rajat ylittävää historioitsijoiden kansainvälistä verkostoa

- edistää ja syventää historian yleistä ja monipuolista tuntemusta
- edistää historiallisen aineiston ja arkistojen avointa ja vapaata käyttöä
- edistää historian eri näkemysten ja tulkintojen asiallista vuorovaikutusta ja lähentää ristiriitaisia käsityksiä historian kulusta ja tapahtumista
- myötävaikuttaa siihen, ettei historiaa käytetä ruokkimaan konflikteja tai ylläpitämään viholliskuvia ja vääristäviä myyttejä, sekä edesauttaa historian käyttöä konfliktien liennyttämisessä ja ratkaisussa

Haluamme siis olla edistämässä näiden tarkoitusten toteuttamista myös kansainvälisellä verkostoitumisella. Yhdistys on ottanut laajasti yhteyksiä kansainvälisesti myös Euroopan ulkopuolelle ja edustajamme ovat olleet mukana tapaamisissa mm Berliinissä, Tallinnassa, Tukholmassa ja Kööpenhaminassa näissä merkeissä. Tähtäämme isomman kansainvälisen konferenssin järjestämiseen Helsingissä ensi kevään aikana.

Arvoisat kuulijat,

Maamme-laulun 150-vuotisjuhlassa Kuntähden kentällä Kukanpäivänä 13.5.1998 lausumassaan juhlarunossa "Maanosamme, maailmamme" Juice Leskinen osui historiapolitiikan ytimeen:

*Historia alkaa huomisesta, se luetaan lopusta alkuun.
Kun kansakunta tekee inventaariota menneisyytensä holveissa,
varastokirjanpito ei koskaan täsmää,
on tilattu sitä ja saatu tätä,
saatu enemmän kuin tilattu, on tilattu eikä ole saatu.
On pyydetty ikuista kesää ja saatu loputon syksy,
eikä yksikään sielu tiedä mihin sumussa suunnistaa.*